

concedentes aliquā domū vsurarijs manifestis
alienigenis ad fenus excedū. sunt ipō facto
suspensi. ut ex de vsu. quāq̄ li. vi. Similit̄ si per
mittunt q̄ hmōi vsurarij alienigene exceant
fenus in terris eoz iurisdictioni subditis. nisi
infra tres menses eos expulerint ut in palle.
c. quāq̄. **I**tem Qui se ingerit pro p̄a elect⁹
a minori pte quā a duabz p̄tibz cardinaliū. est
ipō facto exccatus. Et similit̄ cardinales q̄ talē
recepint pro p̄a ex de elect. licet. li. vi. **I**tem
Omēs clerici religiosi layci. siue familiares cu
rie siue alij. qui aliqd pactū fecerit. vel aliquid
paruū vel magnū p̄miserint. vel p̄missiones
recepint vel ex pacto vel p̄missione occulta l̄
manifesta dederint vel recepint puū quid vel
magnū pro aliq̄ iusticia l̄ gr̄a. p se vel p alio
in causis iuridicis vel l̄is ap̄licis. a quibuscū
qz modis. ab ap̄lica sede optinenda sunt ipso
facto exccati. in exuagān. Bonifacij. viij. Et ab
solucō p̄e reseruat̄. hoc hz locū in cu. ro. Jo.
an a an. de bur. eam alle.

Sequit̄ q̄tra a vltiā pars huius tractat⁹ q̄
tractat de absolucōe a p̄nie inuicōne. 28

Dostq̄ penitēs dixit ex se peccā sua. l̄
ex in̄rogatione cōfessoris ut debuit
tandem ocludat dicēs. In istis pecca
uī a in alijs multis. et de oibus dico

meā culpam. **C**onfessor vero tūc interroget. nisi
tū fuerit psona talis de quo hoc nō dubitetur
qz tūc supfluū a risibile eēt. Si dolet de peccatis
p̄teritis et p̄ponit in futurū abstinē ab oibus. s.
mōlibz. **I**tem Si abstulit vel famā vel res alte
rius. et patus sit satisfacē vel reddē vel si iniu
riā fecit. p ea satisfactōem facē a hmōi et hoc
sit patus facē q̄c̄to poterit sine vlla dilacōne
Que restitucō qū sit fienda. a quo ordīne quo
ad certa vel incerta. vide in. 3. pte Sūme. ti. pl.
p totū a ē ibi matia longa. qz si dicat nolle ista
facē vel non posse cū tū bñ posset. nō est absol
uend⁹. hec **Th.** in. 2. scde. q. 3. tunc vera. **P**ōt
tū dici. Misereat tui aē. s. nullo mō absoluo te
Potest etiā ei iniūgi aliud bonū faciendū. non
tū in p̄nāz. declarādo sibi hoc. s. qz infruduosa
sit a sine remissione peccōz s. ad mollificandū
cor eius de pe. di. v. falsas. Si autē patus ē ad oia
faciendū. tūc si eēt aliq̄ snia ex̄cōis ligat⁹. si
nō potes eum absolue ab illa remittas eū ad
ep̄m l' aliū q̄ hēat sup hoc auctoritatē vel tu va
das ad pcurand⁹ p eo licētia absoluedi. l' abso
lucōez ipaz a sic absolutū ab ex̄cōe tu postea
absoluas a peccis a nō prius. hec **Th.** Si autē
potes absolue hūdo i hoc speālē auctoritatē si
nō absoluesti in p̄ncipio cōfessiois. qd tū de cōt̄is
fiēt. tū nō est multa vis si fiat in fine dūmō tū

ante absolucōem a peccatis absoluat eū isto mō
q̄ sequit̄ ab ex̄cōne. **P**rimo exigendū est
ab eo iuramentū. q̄ sit patus stare mandatis
ecclie. que. s. fient ei p̄ illa causa. Quo iuramen
to p̄stito inūgatur ei hoc. ut si incidit ex̄cōz
faciendo cōi aliquē canonē. p̄ponat non am
plius illud facē puta si fuit ex̄catus p̄pter per
cussionē clericū. p̄ponat nō amplius verberāē
hmōi a sic de alijs. Si p̄ offensa facta in alium
p̄mittat satisfacē a non amplius offendē. Et
hoc facto denudatis humeris eius Confessor
cū disciplina vel virga p̄cutiat dicendo p̄. Mi
serē mei deus. vel alium p̄. p̄nalem. dando ad
quēlibz versū vnū idū. postea Gloria p̄. De
inde kiriel. xp̄el. kiriel. p̄ n̄. Et ne nos. v.
Saluū fac seruū tuū. h̄. Deus meus sperātem
ī te. v. Esto nobis dñe turris fortitudinis. h̄.
A facie inimici. v. Nichil p̄ficiet inimicus in
eo. h̄. Et filius iniquitatis nō nocēbit ei. v. Dñe
exaudi. v. Dñs vobiscū. Oio. Deus cui p̄rium
est misereri semp a partē suscipe de peccatōnem
n̄am. a hūc famulū tuū. que s̄m̄a ex̄cōmis
ligat. miseratō tue pietatis absoluat. p̄ x̄pm
dñm n̄m Amen. **A**bsolucō.

Auctoritate oīpotentis dei. et beatorū ap̄lōrū
petri et pauli et dñi n̄ri pape. vel Ep̄i si ip̄e cōmī
sit. hic michi omīssa et tibi cōcessa. absoluo te

a vinculo excommunicationis quam incurristi propter tale
vel talem causam puta propter manu iniectionem
violenta in clericum vel religiosum vel propter ingres-
sum in monasterium monialium vel monachorum
si fuerit mulier in casu non processu a homini. Et si
in pluribus sententiis fuerit ligatus singulas ex-
primat dicendo. Ego te absoluo ligatum scilicet ex
communicationis. quam incurristi propter tale causam a ta-
lem causa. Vel si pluries propter eandem causam excom-
municatus est. dicendum est. toties quotiens incurristi
Adde. Et restituo te sanctis sacris ecclesie. et patri
et unitati fidelium. In nomine patris et filii et spiritus sancti
Amen. Verberando eum usque ad amen. **N**ota tamen
quod ista formaliter debet seruari. ut ex de sen. ex-
nup. Non est tamen necessaria quin etiam simpliciter
voto fieri possit secundum de pal. et Jo. de lig. Sic et
excommunicatio potest fieri simpliciter voto quous fieri non debeat
ergo et absolutio. que sequitur de excommunicato in hijs ex de
reg. iur. Ois. Sed si etiam est facta homini absolu-
tio publico vel erga mulieres forte tunc omittenda
est denudatio et uerberatio. ne denude peccatum. **I**tem
Si quis est excommunicatus propter rem alteri ablatam quous re-
stituerit. non tamen est absolutus nisi iudex qui tulit
sententiam absoluerit. Et hoc personis declarandum est
Post absolutioem homini que preponitur vel
si non est aliquid sententia ligatus si habet aliquos
casus predictorum de reseruat. Episcopi. vel pape.

Ab
ob
com
com
sua
Amen.
tr
hac
of
solu
a qu
impor
vicari
simp
ut est
dula
s
vl
du
si ve
dnd
ipam
tat ill
absol
p qu
aduli
so
ad

Absolvas eū n̄lomin⁹ de quibz potes. sub hac
dictione ⁊ forma. Si teneris aliquo vinculo ex
cōdicōis mōris. Ego te absoluo ⁊ restituo te
sās sacramētis ecclie. In noīe p̄ris ⁊ fi. ⁊ sp. sc̄i
Amen. Misereat tui ac. s̄ filius dei p̄ suā miām
te absoluat ⁊ auctoritate eius q̄ fungor ego in
hac pte te absoluo ab oībus pecc̄is tuis michi
cōfessis cōtritis. ⁊ oblitis a quibz possum te ab
soluē. In noīe p̄ris ⁊ fi. et sp. s̄. amen. Et pecc̄a
a quibz non potes absolūē exp̄mas penitentiā.
imponēs ut habeat recursum ad Ep̄m vel eius
vicariū ⁊ dicat ea sibi in cōfessione. Vel si essz
simplex ⁊ nesciret ita bñ exp̄mere factū suū
ut esset necē. scribat cōfessor illud v̄l illa in ce
dula ⁊ det penitenti ut portz Ep̄o vel eius vicario
s̄ hac verborz forma vel simili. Latorem p̄nitū
v̄l latricē pro homicidio vel incestu in tali gra
du. vel hmōi cōmisso ad absoluendū. p̄nita
ti v̄re tūsmitto. ut absolucōis b̄ficiū impen
dendo ⁊ ei p̄niam salutarē iniungendo ip̄m vel
ip̄am. sc̄e ecclie recōsiliētis. q̄ si ip̄e Ep̄us remit
tat illū ad cōfessorem. auctoritate illius iterum
absoluat. ab oībus ⁊ imponat p̄niam pro illo
p̄ quo nondū imposuerat. ⁊ cautū reddat ne
cedulā illā alteri legendā tradat. Melius er
go est ut si ipse cōfessor cōmode poterit p̄sonalē
ad Ep̄m vadat. pro auctoritate absolucōis si

sibi velit dare. **S**i vero confitens non habet casum
de reservatione. vel si habet et confessor potest de omnibus
absolvere. Premissa absolutio ab excommunicatione minorum
et alijs ut supra. Misereatur autem filius dei autem. Di-
cat. Et auctoritate eius qua futor ego absolvo
te ab omnibus peccatis tuis. In nomine patris et filii et spiritus sancti
amen. Et faciat signum crucis super eum cum dicit. In
noie patris. Nec est necessaria manus impositio super
absolventem. Immo nec decem super Thome. precipue
super mulierem. sed magis decem signatio crucis. Et
postea addat. **P**assio domini nostri ihesu christi et
merita beate marie virginis. et omnium sanctorum et sanctarum
dei et quequid boni feceris et propositis facere ac ma-
la que sustines et sustinebis sint tibi in remissione
omnium peccatorum tuorum. et in augmentum divine gratie
Que verba non sunt obmittenda. quia sunt magne
utilitatis ut. scilicet. omnia homini postea habeant vim sa-
tisfactionis etiam ex virtute davidum. sic magis va-
let. hec Thome. **I**n penitentia iniungenda hoc maxime
attendas super omnes ut tale des et iniungas quam
credas omnino. quia implebit quantumcumque magnus
sit peccator. Et super Crisostomum. melius est in homini reddere
rotem de nimia misericordia quam de nimia iusticia. 26. q. 1.
c. alliga. Dabis etiam sibi libertatem quia cum aliquo die
obmittet penitentiam iniunctam possit in alia die se-
quenti recuperare illam. **I**tem quando dubitatur de
aliquo an faciat penitentiam iniunctam dicitur ei quod si

nō fecerit illā. puta si nō ieiunauerit q̄ talē faci
at elemosinā. l̄ aliud bonū a h̄mōi. Et de oīom̄
bus p̄ paucos dies pōt sibi dari. si sciuerit ve
rūsimilit̄. q̄ de facili poterit recidiuari in crimi
nalia. Et p̄ plures dies pōt sibi dari de elemo
sinis a ieiunijs. q̄ h̄mōi etiā si fiāt in mortali
nō sunt iterāda q̄ valēt q̄ntum ad effectum
quē relinquūt post expletioēz in satisfaciente
cū quis reuertit̄ ad grām. h̄c Tho. **Q**uerē
dum est etiā ab eo. si pōt illa facē v̄l dubitat
q̄ tunc non est inuigenda illa. s̄ alia quā pōt
facē. **C**edarandū est etiā p̄ccōibz magnis
s̄m̄ h̄st. q̄ s̄m̄ regulas ecclie taratas. 22. q. i.
c. p̄dicandū. pro quolibz mōrli esset septēnis
pn̄ia inuigenda. Et iō non reputet p̄ccā sua
leuā. eo q̄ parua ei dat̄ pn̄ia. quā h̄c fit ne
cadat in desperacōem a dimittat eā quod eēt
sibi mortale. a oportet reiterare cōfessionē. Vñ
etiā pōt amoneri q̄ faciat aliqd̄ memoiale. de
pn̄ia sibi inuicta ut melius recordet̄. et si obli
uiscetur reuertat̄ ad cōfessorem. qui sibi illā v̄l
aliā similit̄ reddat. **I**tem similit̄ inuigas q̄
si post cōfessionē de aliquo criminali recordatur
q̄d tūc fuit oblitus q̄ reuertat̄ ad te cōfitemdo
illud q̄ cito poterit. quia alias nō p̄dest̄ sibi cō
fessio. nec tñ necariū est ut vadat ad te quia
pōt ire ad aliū nec tñ teneē nisi illud dicere.

De vobis si que habetis que non potest bene implere
vel dubitat si habes in hoc speciale auctoritate
dispensa. vel potius in aliud prius opus commuta
Si vero non habes illam auctoritatem. remitte quan-
tum ad hoc ad Episcopum vel eius vicarium. **I**tem ca-
ueas ne iniungas penam pro qua fiat iudicium
iuris alieni. aut pro qua detur alicui occasio rui-
ne spiritualis aut pro qua peccatum occultum possit aliis
manifestari. **I**tem maxime ita contententur. an-
te in fine confessionis. verbis quibus potes indu-
cas ad contritionem. ne dicat sicut fabulam peccata
sua. sed cum detestatione. Et ut dicit Augustinus. caute
et astute interrogando quod credis quod ille ex veredu-
dia vellet occultare. Circa turpia non descende-
do ad particulares circumstantias postquam habetur suf-
ficientis species peccati. et in homini a remotis interroga-
do ne doceatur homines intelligere malicias quas
antea nesciuerant. hec Thomas. **A**mmoceas etiam
super omnia ut vitet malas societates. ut frequenter
confiteatur ut sepe audiat verbum dei. ut querat ser-
mones. et participaciones bonorum que fiunt in
religionibus et indulgentias et homini.

89

Circa infirmos.

Qirca infirmos sic est agendum. Aut ei
talis est in articulo mortis aut non. Et
si periculum mortis non solum quod est in extre-
mis constitutus. sed etiam quod est infirmus infirmitate

ex qua frequenter contingit homines mori. et ubi medici dubitant. In tali enim casu potest quilibet absolui a quolibet sacerdote dummodo non precise de quolibet peccato et quilibet sententia cum periculum est in mora. Talis ergo infirmus aut omisit iam loquelam vel vultum rationis. puta quia freneticus aut non. Et in primo casu Si bene vivebat ut bonus et fidelis. et frequenter abbat confessionem et orationem et huiusmodi sacramenta non peccaverit quod ex inspiratione talia ei acciderunt. vel etiam si malus obstinatus diu perseverans in peccatis. et a deo non confessus. si peccavit per confessionem sacerdotis. et ostendit se velle facere omnia que debet. et ita factus mutus vel freneticus. et periculum est in mora debet presuppone omni contrarius. Et faciente aliquo confessionem generalis pro eo sicut fit in populo sacerdos faciat ei absolutionem ab omni peccato et peccato. Et iniungere potest circumstantibus aliquid pro eo faciendum. vel heredibus aut consanguineis pro anima eius si volunt acceptare. Deinde dari debet Eucharistia a proprio sacerdote quamvis non sit confessus. quod non potuit vel ab alio sacerdote seculari. non autem religioso nisi habuerit licentiam ad hoc a proprio sacerdote. et Episcopo quia ille alias incidet in excommunicationem papalem. in isto casu vel in simili. et hoc verum nisi timeret de expiratione vel vomitu eius. Sed extrema vndio etiam si non potuit dicere propter frenesim. etiam si

nō pmittēt se iungi. pōt ligari et sibi violentē
dari. ¶ **A**stantib; aut infirmo ī hoc casu debz
credi si phibent testimoniū. q̄ oñderit signa
otricōnis a p̄terit ōfessorem. ¶ **S**i aut a dñi
non ōfessus vel notorius p̄ccōi incurrit subito
amentia vel mutitatē nec prius nec postea oñ
dit signa otricōis nil ei debz dari nec sacramē
ta nec eccl̄astica sepultura. ¶ **S**i aut nec loq̄la
amisit. nec amentia incurrit debet ab eo exigi
pura cōfessio p̄ccōrū. plus vel min⁹. fm̄ qd̄ pa
titur tpus. nā si est ī extremis de p̄ncipalib;
tantū m̄rogandū est a. p̄maxime inducendo
ad otricōem cū spē venie. ¶ **S**i aut non est ita
ī extremis. et vult facē ōfessionē gn̄alem de
tota vite sua. sicut multi faciūt q̄uis nō sit ne
cessariū de hijs q̄ rite ōfessus est facē de nouo
cōfessionem. tñ admittenda est. a. tandē abso
lucō impendenda. ab oī sn̄ia ex̄cōnis a ab oī
p̄ccō mō sup̄dicto ī. c. p̄cedētī. Ita tñ q̄ si liga
t⁹ eēt ex̄cōne aliq̄. a q̄ ōfessor ex̄ piculū illud
nō potuiss; absolue debz ei iungi. q̄ si euadat
ifirmitatē. q̄ citius cōmode poterit. p̄ntet se ei
ad quē ordinariē spectz; absolucō ex̄cōnis illius
quia alias si hoc non facēt reimcidēt ī eandē
sn̄am ex̄ de sen. ex̄. Eos qui li. vi. ¶ **S**i erat de
tentus aliquo peccato de casib; reseruatīs Ep̄o
nō oportz; q̄ iungat ei. q̄ post sanitatē vadat

ad Ep̄m pro absoluōne. q̄ ad illud nō tenet
s̄ sufficit sibi illa absoluō. **M**ota q̄ si talis
esset vsurari⁹ publicus non p̄t talis admitti
ad cōfessioēm. nec ad aliq̄ sacramēta n̄ facta
prius cauōne de restituōe vsuraz̄ vel p̄missi
one ab h̄edibus de hm̄oi. In casu quo amisit
set ip̄e loquelā vel vsū rōnis post signa cōtricio
nis s̄m formā iuris que h̄etur de vsu. c. quanq̄
li. vi. D̄ijs padis infirmo non est iniūgenda
pn̄ia cū non possit facē. sed innotescenda vt
d̄r. 27. q. 1. declarādo sic. talē tibi darē pn̄iaz̄
si esses sanus. q̄uis debēs facē multo maiore
s̄m regulā iuris et eccl̄ie. Sed quia nō potes
modo. cū eris sanus hoc vel illud facies. vel ve
nias ad me. ⁊ tūc dabo tibi. **I**stud tñ vltimū
nō vid̄r secuz̄ eo q̄ raro reuertant̄ hm̄oi pro
pn̄ia. Sed dicat sibi. si aliter deus disposuerit
de te. dimittas tātum p̄ aīa tua ⁊ pro pn̄ia ali
quid. **P**otest etiā iniūgi amicis ⁊ consaḡneis
aliqd̄ in pn̄ia si vtriq̄ acceptāt. ⁊ si creditur
q̄ p̄ eo satisfaciēs eēt ī statu gr̄e. Sup̄ oīa bñ
etiā auisaudus est ut si debet aliqd̄ alicui. vel
rōe maleficij vel cōtractus vel depositi vel aliē
decretet bene. ut nō discedat cū alieno. ne me
ternū damnetur. **E**t de restituōibus ad pias
causas ⁊ legatis pro aīa sua. ita disponat vt
cogant̄ cito executōēs expedire. ⁊ nō plōgāē

sicut cotidie faciūt. q̄ si nō vellet sufficientē di-
sponē vel relatiuē nō est absoluend⁹. s̄ exhor-
tand⁹ ad contritiōem. simul a confidentiā dīne mi-
sericordie exēplo latronis ex meritis passionis
xp̄i. ¶ Si non pōt h̄re copiam sacerdotis q̄uis
bonū sit in hmōi piculis in mari. bello. infirmi-
tate. vel morte. violēta pōt lapco cōfiteri. non tū
est necēariū. Quod si fiat a q̄uis euadat. tene-
tur talis iterū de illis oībus cōfiteri quia non
habz clauēs ecclē. ¶ Si vero infirmus non est
in piculo mortis. et si habz casū excaōnis vel
casum reseruātū debz confessor ire vel mittē ad
Ep̄m si pōt pro auctoritate hmōi. modo tamen
tali ut nō prodat pccōrum. nisi prius ille dede-
rit licētiā noīandi psonā. ¶ Si aut infirm⁹ hz
indulgentiā in articulo mortis a p̄pa. appropin-
quāte morte tūc pōt fieri absolucō post omnia
p̄dicta. ¶ Pro p̄dicta indulgētia. forma abso-
lucōis in articulo tm̄ mortis hūitibus indulgē-
tiā plenariā viz. si illo tūc infirmus cōfessus est
nō oportz iterare. s̄. Cōfiteor ac. Misereatur ac
s̄ sufficit dixisse illa sel in p̄ncipio cōfessionis et
sbūgat Cōfessor dicens. Absoluo te ac. ¶ Au-
toritate dei a btōrum ap̄loꝝ pe. a pau. ac vsqz
ad finē. Sed si antea nō cōfessus fuerat. dicat
infirm⁹ si pōt Confiteor ac. Si vero non pōt di-
cat alius loco sui. Postea sacerdos cui fuerat

gñaliter cōfessus l' specialiter dicat . Misereat
tui aē . Indulgētā aē . Conseqñter subiūgens
dicat . **D**ñs nū ihesus xps p suam scām miāz
te absoluat . Et auctoritate ipius dei . a bōrum
aplōz ei⁹ petri a pau . a scē Ro . ecclie m̄m hac
pte cōmissa a tibi cōcessa . q̄ nūc fungor ego . Ab
soluo te ab oi suā exēcōis maioris l' mīōris .
suspēhois a mēdidi . si tencis a restituo te vni
tati fidelīū a scīs scīs ecclie . **I**tez eadē aucto
ritate dei a bōz ei⁹ aplōz pe . a pau . a scē Ro .
ecclie . a dñi nūi ppe m̄m hac pte cōmissa a cōcessa .
in q̄tū clauēs scē ecclie se extendūt . a in q̄tū
debeo a possum si ista vice morieris . Absoluo
te ab oibz peīs tuis . in purgatorio debitis ppe
culpās a offensas . q̄s cōtra deū a aiāz tuā a pri
mū tuū omīstī . si nō p̄textu istius indulgētie
omīstī illa . a in q̄tū michi p̄mittē . restituo
te innocētie . in qua eras qū baptisatus fuisti .
Si vero ista vice nō morieris . reseruo tē plena
riā auctoritatē . et indulgētā tē cōcessāz a dño
pp̄a p ultimo articulo mortis tue . In noie p̄is
et filij et spūs s̄a Amen

Explicit Sūma cōfessionū . seu Interrogato
riū pro simplicibus Cōfessoribz . editū Ab
Archepō florentino . viz . frē Anthomino
ordinis predicatorū .

139